

Thầy Lục Văn Sáu

Nguyễn Thái Hai

Trong cuốn Kỷ yếu 100 năm trường Công Chánh tôi có viết về thầy trọn bài nhưng sau nghĩ lại có những điều nói ra hơi sớm nên đã cắt bỏ phần sau. Nay hơn 30 năm đã trôi qua, nhiều hồ sơ mật liên quan đến quốc phòng chính trị cũng đã được giải mật nên tôi ghi lại để chúng ta biết thêm về một khía cạnh khác của thầy: một đảng viên Cộng Sản.

Tôi được thầy cho phụ giúp thầy tính toán bê tông cốt sắt từ năm 1968 và đã học hỏi được nhiều điều hay về lý thuyết cũng như giám sát công trường. Tính tôi đơn giản và thường không chú ý đến sinh hoạt gia đình người khác, nên mỗi khi đến nhà thầy làm việc tôi chỉ ở trong phòng làm việc. Tuy vậy tôi thường thấy thầy có rất nhiều khách khứa, bạn bè đến nói chuyện với thầy nơi phòng khách, người ngồi lâu kể trong chốc lát. Mãi sau này khi biết rõ thầy hơn, tôi mới để ý sự bố trí phòng khách này. Phòng đơn sơ nhưng mặt tiền và hông phía trái trông trải ngoảnh mặt ra một khúc quanh của đường, mặt sau và bên phải là các phòng ngủ, bếp, kho. Phòng làm việc tính toán bê tông được nối dài từ một phòng ngủ ra phía trước. Ngồi nói chuyện trong phòng khách thầy có thể thấy hết những ai qua lại trong xóm và không ngại kể rình mò nghe lén cuộc nói chuyện.

Một hôm thầy gọi tôi ra phòng khách rồi hỏi tôi thấy gì trên tủ lạnh đặt ở góc phòng khách gần bếp. Tôi thấy có một đĩa trái cây, một bình bông và một bát nhang, tất cả đều nhỏ nhắn đơn sơ. Tôi trả lời một bàn thờ. Thầy bảo bàn thờ một nhân vật mà thầy ngưỡng mộ từ lâu. Trầm ngâm mấy phút sau thầy tiếp: ‘Cụ Hồ’¹. Tôi trở mặt ngạc nhiên. Thầy cho biết thầy đã nhiều lần làm thông dịch viên cho Cụ từ hồi là sinh viên bên Pháp.

Một hôm thầy hỏi Cụ :

- Ông nói tiếng Pháp thông thạo tại sao lại phải giao tôi làm thông dịch viên?
- Chú còn trẻ chưa biết những mảnh lời của chính trị ngoại giao. Tôi nhờ chú, để những khi vì sơ hở hoặc bị đối phương bắt bẻ, tôi có thể đổ thừa là người thông dịch dịch sai ý của tôi. Mặt khác trong khi chú dịch tôi có thì giờ suy nghĩ điều kế tiếp hoặc cách trả lời câu hỏi của họ.
- Anh thấy bàn thờ mnhư vậy được không?
- .....
- Tính Cụ đơn giản nên tôi thờ như vậy và cũng để tránh sự tò mò. Anh cũng đừng cho ai biết điều này đó nghe.

Mấy tháng sau, công an bắt vợ thầy. Tôi hỏi thăm thầy chỉ cho biết vấn tất họ chụp mũ gia đình thầy có liên hệ với Cộng Sản và có thể cũng phải vài tháng nữa cô mới được thả về. Khi cô về, tôi hỏi thăm mới biết thêm nhiều điều. Đây là lần thứ ba cô bị bắt, lần thứ nhì bị bắt cùng với Danh, con trai thầy, hiện đang ở Côn đảo. Họ tra khảo cô với chủ đích tìm hiểu thêm về hoạt động bí mật của thầy nhưng cũng như mấy lần trước không được gì nên phải thả về. Cô còn cho biết làm được đồng nào thầy cúng cho quân giải phóng hết, nên một phần thì không có tiền, phần khác không ưa hối lộ nên Danh mới bị đày đi Côn đảo.

Thầy tính bê tông cốt sắt cho tất cả những công tác của ông Tăng hợp Phát, một nhà thầu khá lớn, người Hoa, ăn lương khoán đã hơn chục năm. Nhà thầu này tin tưởng và kính nể thầy vì nhờ thầy mà họ ăn nên làm ra. Ngoài ra thầy còn hợp tác với 3 vị kiến trúc sư Hoa, Mãng và Thân nên luôn luôn có việc. Sức khỏe ngày càng yếu, nên từ đó về sau thầy chỉ đi công trường những khi có vấn đề quan trọng mà tôi không giải quyết được và tôi cũng đã

¹ Xin được ghi lại theo lời của Thầy, người Cộng Sản

khá vững vàng để lo liệu mọi đồ án, và cũng cảnh giác nên ít vào nhà thầy.

Một hôm vào nhà hỏi thầy cách sửa chữa một bộ phận của nhà máy dệt Vinatexco, trong nhà chỉ có 2 thầy trò, thầy nói chuyện về tình hình chính trị giữa hai phe Quốc Cộng, rồi thầy ngộ ý rủ tôi tham gia hoạt động của Mặt Trận Giải Phóng Miền Nam. Thấy tôi không hiểu gì về tổ chức này thầy giảng thêm. Ngần ngừ một lát tôi trình bày là tôi không có duyên với Việt Minh — thật sự lúc đó tôi cũng không rõ sự khác biệt giữa CS, VM, và MTGPMN — và kể tiếp một đêm, năm học 5ème tại Dalat, tôi đã lén bỏ nhà mang khăn gói đến tụ điểm để vào chiến khu, nhưng chỉ có một mình tôi đến thay vì 3 người như đã dự định, nên chuyến đi bị hủy bỏ, và sau đó tôi từ bỏ ý định đó, rồi thân phụ tôi bị giết ở Nghệ An trong phong trào cải cách ruộng đất, nay với 7 đứa con còn nhỏ tôi vào bụng, làm sao gia đình sinh sống được. Thầy ngắt lời, anh không phải vào bụng mà vẫn hoạt động nội thành. Tôi xin thầy thông cảm vì gánh nặng gia đình, tôi không thể đáp ứng lời kêu gọi của thầy. Về nhà nghĩ lại có thể thầy cần những họa đồ phi trường vì lúc đó tôi làm Trưởng Ty công tác phi trường Tân Sơn Nhất. Cũng khoảng thời gian đó tôi biết có một AH CC bỗng nhiên biến mất mà sau 75 tôi mới biết anh ấy cũng đã vào bụng với đường giây này.

Một hôm ông Tăng hợp Phát (THP) gọi tôi đi xem nhà đại phú gia Lý long Thân để sửa chữa. Trên đường đi ông ấy dặn từ trước đến giờ ông Lý chỉ tin và cho ông Sáu vào nhà này, nay vì ông ấy bị bệnh, tôi xin ông Lý để ông đi thế. Vào đây ông nghiên cứu, đo đạc cẩn thận để về tính toán, và nhớ là, nếu có ông Lý ở đó, có gì thắc mắc cũng không được hỏi ông ấy mà cứ hỏi tôi. Khi đến nơi thoạt nhìn bên ngoài tôi tưởng là một kho chứa hàng nhưng bên trong hoàn toàn khác biệt. Trên đường về, ông THP cho biết căn nhà đó, có nhiều máy móc kín, là nơi hội họp làm ăn quan trọng của ông Lý. Ghế ngồi của các bộ trưởng kinh tế được giải quyết ở phòng này chứ không phải ở văn phòng Tổng Thống đâu, nên ông phải kín miệng không được hé môi với ai. Sau khi vẽ xong họa đồ tôi nhờ người tài xế

của tôi đưa họa đồ vào để thầy xem lại trước khi tôi giao cho THP. Người tài xế vào thấy nhà đầy công an và bị giữ lại tra hỏi nguồn gốc họa đồ v..v.. người tài xế bảo ông ta chỉ biết đem họa đồ vào đây rồi đi đón con tôi vào giờ tan trường chứ không biết thêm gì cả. Thầy Sáu có giải thích thêm nhưng họ vẫn giữ người tài xế lại khá lâu rồi mới cho đi đón con tôi. Từ đó tôi rất hạn chế việc đến nhà thầy

Khoảng giữa tháng 4-75, cô điện thoại cho biết thầy qua đời. Tôi vào thăm và được biết nhà thầu THP hứa sẽ lo liệu tang lễ. Tang lễ được tổ chức đơn giản rất ít người tham dự. Chân bước theo đoàn tiễn chân mà lòng buồn rười rượi, thương người quá cố suốt cả đời hy sinh tài sản, gia đình để sống theo lý tưởng chỉ còn một thời gian ngắn nữa là thấy kết quả mong đợi mà không được. Phải chi thầy ra đi sớm hơn một tháng thì lễ tiễn đưa thầy về cõi hư vô sẽ ấm cúng hơn nhiều với số đông bạn bè, học trò thầy. Tôi thương tiếc và tội nghiệp thầy vô cùng vì có sự tương giao. Mười chín năm trước nếu thân phụ tôi được sống thêm 3 tháng nữa thì người sẽ vui sướng và hãnh diện vô cùng khi đưa con trai của người — người đầu tiên của họ tộc— đậu Tú tài II mà lại của Pháp. Hai người hai hoàn cảnh, hai chí hướng — một người đã bỏ CS, là thần tượng, là kim chỉ nam của đời tôi, vị nọ là người thầy khả kính, theo CS, nhưng đã giúp tôi có thêm sinh kế trong buổi khó khăn— nhưng ngày qua đời cùng một tâm trạng.

Sau khi về hưu năm 1998, tôi về VN lần đầu mượn xe ôm vào tìm tin tức gia đình thầy nhưng không được vì khu vực này đã thay đổi quá nhiều cả người lẫn cảnh. Ghi lại mấy giòng này để tưởng nhớ đến người thầy khả kính và cũng để môn sinh thầy biết thêm về thầy.

